

گفتاری از علامه طهرانی؛ هر کس به قدر تقوا و طهارتش از قرآن بهره می برد

کسی که می خواهد به حقیقت قرآن و معانی عمیق و اسرار باطنیه آن برسد، باید به حقیقت طهارت مطلق رسیده باشد. هرکس کسب تقوا و طهارت کند، عقلش قوی تر و به درجه بهتری از قرآن رهنمائی می شود.

کسی که می خواهد به حقیقت قرآن و معانی عمیق و اسرار باطنیه آن برسد، باید به حقیقت طهارت مطلق رسیده باشد. هرکس کسب تقوا و طهارت کند، عقلش قوی تر و به درجه بهتری از قرآن رهنمائی می شود. مرحوم علامه آیت الله حاج سید محمدحسین حسینی طهرانی در کتاب شریف نور ملکوت قرآن، ج ۲ در بحث چهارم با عنوان «قرآن روشن کننده همه چیز است و قابل نسخ نیست» با استشهاد به حدیثی از امام باقر(ع) در باب روایات وارده در عظمت قرآن مطالبی بیان می دارد که در روز شهادت جانگداز امام پنجم تقدیم می گردد. علامه طهرانی می نویسد: قرآن کتابی است عمیق، دارای درجات و مراتب. هرکس به قدر فهم خود از آن توشه می گیرد. و در عین آنکه ظاهرش قابل ادراک برای عموم است، باطنش دارای منازل و مراحل است که هرکس تا منزلی و تا مرحله می پیش می رود؛ و از آنجا به بعد دیگر نمی تواند به منازل بالاتر قرآن دست یابد؛ و معانی عمیق و بواطن آن را بفهمد. و علاوه فهم باطن و حقیقت قرآن احتیاج به تزکیه و طهارت دارد. آن طور نیست که فقط با مطالعه بتوان به حقیقت و عمق قرآن رسید.

در تفسیر آیه: لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ؛ «فَلَا أَفْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ» و «إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ» فِی كِتَابٍ مَكْنُونٍ* لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ* تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ. آیات ۷۵ تا ۸۰، از سوره ۵۶: الواقعة
«پس سوگند اکید یاد می کنم به محل ها و مکان های نزول و سقوط ستارگان (یا آیات قرآن و یا حرکت و مواجهه اولیای مقرب خداوند در برابر حضرت حق) و این قسمی است که اگر بدانید، بسیار عظیم است؛ که حقا و حتما این کتابی است خواندنی و گرامی و رفیع المنزله و بلندپایه، که در کتاب پنهان و لوح محفوظ سر حق می باشد. و کسی نمی تواند به آن برسد و آن را مس کند مگر پاکیزه و شدگان و طهارت یافتگان و از سوی پروردگاری که پرورنده و آفریننده عالمین است نازل گردیده است.»
بنابراین کسی که می خواهد به حقیقت قرآن و معانی عمیق و اسرار باطنیه آن برسد، باید به حقیقت طهارت مطلق رسیده باشد. به تبعیت از قرآن و پیروی از منهج و ممشای آن حرکت کرده، از عالم نفس آماره عبور نموده، دیدگانش به جمال حضرت ازل افتاده، و به مقام توحید مطلق واصل شده باشد. یعنی خود قرآن و عمل به آن، رفته رفته و درجه به درجه او را بالا برده و به اعلی درجه فائز گردانیده است.

علم به قرآن موجب عمل، و آن عمل موجب علم بیشتر، و آن علم بیشتر موجب عمل بالاتر، و آن عمل بالاتر موجب علم عالی تر؛ و هلم جرا همین طور هریک از مراتب علم و عمل در مرتبه دانی، موجب علم و عمل در مرتبه عالی شده؛ تا وی را به علم مطلق و عمل مطلق برسانند. یعنی علمی که لا یتناهی باشد، و عملی که طاهر محض بوده و خلوص مطلق داشته و شائبه ای از آنانیت و هوی و گرایش به ماسوی الله در آن مشاهده نشود. اینجا مقام فناء فی الله است که برای عامل به قرآن پیدا می شود. در اینجا حقیقت کتاب الله، مشهود و ملموس و محسوس می گردد و با چشم خدائی نظر بر کتابش می افتد و با گوش خدائی سخنانش را می شنود و با زبان خدائی قرآنش را می خواند. اینجا بنده دیگر رب نیست و ادعای ربوبیت ندارد. اینجا بنده است؛ محو است؛ اطلاق است. در اینجا جز ذات اقدس حضرت احدیت چیزی نیست.

قطره دریاست اگر با دریاست ورنه قطر قطر و دریا ریاست
این مقام اختصاص به مقربان درگاه حق، و روندگان واصل، و سوختگان آشفته و شوریده دارد. وگرنه سائر مردم، هرکس به اندازه فهم و قدرت عقل و همچنین به مقدار تقوا و طهارتی را که حاصل کرده است؛ به همان مقدار از علوم قرآن بهره می برداری دارد. هرکس کسب تقوا و طهارت کند، عقلش قوی تر و به درجه بهتری از قرآن رهنمائی می شود.

درجات و مراتب آیات قرآن و منازل بهشت

ایشان تأکید می کنند: درجات و مراتب فهم قرآن، مانند درجات ساختمان و پله های نردبانی است که وصول به هریک از آنها مستلزم عبور و گذر از درجه و پله قبلی است و پله قبلی معد و ممد وصول به پله بالاتر و هکذا الی آن یصل الی السطح؛ فهو نور علی نور.

کلینی با اسناد خود، از جابر، از حضرت امام محمد باقر(ع) روایت می کند که آن حضرت گفتند: «یجی الی القراء یوم القیمة فی أحسن منظور إلیه صورة، فیمر بالمسلمین فیقولون: هذا الرجل منا؛ فیجاوزهم إلی النبیین، فیقولون: هو منا؛ فیجاوزهم إلی الملائكة المقربین، فیقولون: هو منا؛ حتی ینتهی إلی رب العزة عز وجل. فیقول: یا رب! فلان بن فلان؛ أظمت هواجره، و أسهرت ليله فی دار الدنیا! و فلان بن فلان؛ لم أظمتی هواجره، و لم أسهر ليله! فیقول تبارک و تعالی: أدخلهم الجنة علی منازلهم! فیقوم، فیتبعونه. فیقول للمؤمن: اقرأ، و ارقه! قال: فیقرأ و یرقی حتی یبلغ کل رجل منهم منزلته الّتی هی له؛ فینزلها.» اصول کافی ج ۱، ص ۶۰۱

«قرآن در روز قیامت می آید درحالی که از جهت شمائل و حسن صورت، دارای بهترین و زیباترین منظر است. آنگاه از جلوی مسلمانان عبور می کند و آنها می گویند: این مرد از ماست! پس از نزد آنها می رود؛

گذرد تا به نزد پیامبران می رسد و آنها می گویند: این مرد از ماست! و سپس از نزد آنها نیز می گذرد تا به نزد فرشتگان مقرب می رسد و آنها می گویند: این مرد از ماست! و پس از آن نیز از نزد آنها می گذرد تا می رسد به پروردگار عزّ و جلّ.

در این حال می گوید: ای پروردگار من! فلان پسر فلان؛ من روزهای گرم تابستان او را به خواندن قرآن مشغول کردم و شب های او را به خواندن قرآن به بیداری پایان دادم! (در زمانی که در دار دنیا زندگی داشت.) و اما فلان پسر فلان؛ من هیچ یک از روزهای گرم او را به خواندن قرآن سپری ننمودم و شب های او را به خواندن قرآن نگذراندم!

خداوند تبارک و تعالی خطاب می کند به قرآن که: اینک تو آنها را بر حسب درجات و مراتبشان، در بهشت در منازل خاص خودشان داخل کن! در این حال قرآن به پا می خیزد و مردم مؤمن قاری قرآن به دنبال او راه می افتند؛ و به مؤمن می گوید: بخوان و بالا برو!

حضرت فرمودند: پس مؤمن می خواند و بالا می رود؛ تا هرکس از مؤمنینی که قرآن خوانده بود، به منزل خودش که طبق آیات قرآن برای او معین شده است می رسد. در این صورت آن مؤمن قاری قرآن، در آن منزل فرود می آید.

از این روایت مبارکه به دست می آید که: اولاً: منازل بهشت، در درجات و مراتب مختلفی قرار دارد؛ و تعدادشان بسیار است و لا اقلّ به تعداد آیات قرآن که از شش هزار و دویست و سی و شش آیه بیشتر ذکر نموده اند، بالغ می گردد.

و ثانیاً: این منازل در عرض هم نیست، بلکه در طول یکدیگر است؛ و وصول به مرتبه عالی تر، مستلزم عبور از مرتبه دانی آن است.

و ثالثاً: این منازل طبق آیات قرآن ترتیب یافته و هرکس فهم و علم و درایتش و تلاوتش از روی تدبّر در آیات قرآن بیشتر باشد، به منزل عالی تر که بالاتر و رفیع تر است، می رسد. بنابراین بهشت و مراتب آن را خداوند برای عاملان به قرآن و عالمان با عمل به آن معین فرموده است.

بنابراین بر مؤمن واجب و لازم است تا هنگامی که به حقیقت قرآن نرسیده است و از معانی باطنیه آن اطلاع پیدا ننموده است، دست از خواندن و دقت کردن و تدبّر و تأمل و تفکر در آیات قرآن بردارد و از تزکیه و طهارت نفس و عبادت موصله و عمل منتهی بر کنار نرود؛ تا آنکه مراد خود را بیابد.